

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра корейської і японської філології

Курсова робота
з корейської філології

на тему:

**ЗНАЧЕННЯ ГЕНДЕРНИХ МАРКЕРІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ОФІЦІЙНО-
ДІЛОВИХ ПРОМОВ В КОРЕЙСЬКІЙ МОВІ**

Студентки групи Кор 26-21
факультету східної і слов'янської філології
денної форми здобуття освіти
Освітньої програми:
Корейська мова та література і переклад,
західноєвропейська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.066 Східні мови
та літератури (переклад включно),
перша – корейська

Рубан Поліни Олегівни

Науковий керівник:

Пророченко Наталія Олександрівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ МАРКЕРІВ У ЛІНГВІСТИЦІ.....	6
1.1 Витоки поняття «гендер» і міждисциплінарний характер гендерології.....	6
1.2 Дослідження гендерних маркерів у літературознавці.....	9
1.3 Дослідження гендерних маркерів у перекладознавстві.....	11
ВИСНОВОК ДО 1 РОЗДІЛУ.....	13
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ГЕНДЕРНИХ МАРКЕРІВ У ПЕРЕКЛАДАХ ОФІЦІЙНИХ ПРОМОВ З КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ	16
2.1 Відтворення гендерних маркерів у перекладах офіційних промов.....	16
2.2 Порівняння вживання гендерних маркетів в українських та корейських офіційно-ділових промовах.....	20
ВИСНОВОК ДО 2 РОЗДІЛУ.....	23
ВИСНОВКИ.....	26
АНОТАЦІЯ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	28

ВСТУП

Мова завжди була і залишається соціальним явищем, яке гостро реагує на всі процеси, що формують постійний рух суспільства. Немає сумніву, що одним із стрижневих процесів людства з перших років минулого століття є фемінізм. Боротьба за рівноправність між жінками та чоловіками сильно відображена в мові, особливо в її лексиці, а також на граматичному рівні. В наш час зміна уставлених речей відбувається дуже швидко та виражається в новому способі мислення і сприйняття, створеному такими явищами, як глобалізація та інформатизація. Ці зміни призвели до іншої перспективи та розуміння існуючих цінностей і традицій суспільства, що, в свою чергу, змінило наше мислення щодо нового й реформованого. Гендерна дискримінація та гендерна рівність не лише займають важливе місце в політичному і соціальному контексті, але з великим інтересом та занепокоєнням вони виходять на передній план як предмет дослідження у лінгвістиці. Це дослідження має на меті вивчити різний лінгвістичний образ чоловіків і жінок у різних політичних і соціальних контекстах. Починаючи з того, що чоловіки і жінки мають різні ролі та ранги в суспільстві, дослідження буде розглядати, чи відображаються ці відмінні ролі в різних формах мови. Особливо корейська мова має видатну різноманітність виразів з різними рівнями ввічливості та поваги, і багата виразами, специфічно підходячими для чоловіків або жінок. Ця легкість розрізнення іноді створює активне або можливо несвідоме підкреслення гендеру, що призводить до дискримінації за статевою ознакою. Це питання є важливим, коли мова йде про професійне середовище, де, доволі консервативним корейцям, не хочеться допускати помилок. Використання мови може різнитися в залежності від людини або людей, до яких ми звертаємось. Ця різниця в вираженні не обов'язково вказує на свідоме маніпулювання мовою, але у випадку, якщо це так, слід сказати, що використання мови таким чином може призвести до формування цінностей або рішень, які значно суперечать громадському інтересу. Основне розуміння того, яка мова використовується у зв'язку з гендером і чи є це дискримінація або неввічливість, потрібно від людини, зайнятої перекладом

таких промов. Цього достатньо, щоб прийти до висновку, що дослідження цього питання має дуже велике **практичне значення**.

Актуальність роботи полягає в тому, що корейська мова, на відміну від багатьох європейських та деяких інших азіатських мов, таких як японська, має складну систему гендерних маркерів, яка проявляється у рівнях мови та в маркерах для підметів, об'єктів або вказівних займенників. Джерелами корейських гендерних маркерів є система чисто корейських слів, система китайських ієрогліфів і змішана система обох (сінокорейська). Система гендерних маркерів в корейській мові не лише є граматичною системою, але вона охоплює цілий концепт чоловік-жінка, який є характерною рисою корейської культури, що змінювалася і продовжує існувати з найдавніших часів до сьогодні. Тому система гендерних маркерів у корейській мові є унікальною системою, що представляє корейську культуру. Хоча було проведено багато досліджень щодо змінної ролі жінок і концепції чоловік-жінка в корейському суспільстві і культурі, в області лінгвістики в цьому напрямку було відносно мало досліджень з використанням сучасних даних. Це робота аналізує корейські гендерні маркери в корейській мові та її культурі, досліджуючи гендерні маркери, які зустрічаються в офіційно-ділових промовах. Також ключовим терміном епохи фемінізму у всьому світі став «гендер», необхідність його комплексного висвітлення у перекладацькому вимірі також зумовлює актуальність нашого дослідження. Вирішення цього питання поза вузькими мовними рамками сприятиме поширенню культурно обумовлених дослідницьких принципів у національному перекладознавстві.

Мета дослідження – визначити стратегії та методи забезпечення гендерного балансу як у вихідних, так і в цільових текстах офіційно-ділового стилю. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення суміжних **завдань**, таких як:

- визначення витоків терміну «гендер» та його аналіз з точки зору різних гуманітарних дисциплін;
- представлення принципів редагування вихідних текстів офіційно-ділового стилю для забезпечення гендерного балансу.

Об'єктом дослідження є гендерні маркери, вживані в офіційно – ділових промова.

Предметом дослідження є стратегії та методи перекладу гендерно маркованої лексики як способу подолання певних труднощів перекладу, пов'язаних із гендерними упередженнями, а також практичні рекомендації, які можна та потрібно застосовувати під час перекладу офіційних та ділових документів для досягнення гендерної спрямованості. нейтральність у мові.

Матеріал дослідження складають офіційно – ділові промови обох країн, як Кореї, так і України; також було опрацьовано низку статей про характер гендерології, поняття гендеру, питання фемінізму, дискримінації тощо. Також було опрацьовано роботи дослідників, щодо питання гендерних маркерів в корейській мові.

Для досягнення поставлених завдань під час формування мети дослідження було використано низку **методів**, зокрема метод семантичного аналізу для виявлення гендерних компонентів значення; стилістичний аналіз для визначення характеристик текстів, обраних як матеріал дослідження; порівняльний аналіз перекладу для порівняння питань вживання гендерних маркерів в межах українських та корейських промов.

Отже, **наукова новизна** цього дослідження полягає в обмежених працях пов'язаних з питанням гендерних маркерів в корейській мові. У корейській мові є декілька рівнів ввічливості, які мовець обирає, щоб визначити свій соціальний статус. Це дослідження розповідає про те, як гендерні маркери впливають на корейську мову, зокрема на те, як вона формулює жіноче і чоловіче мовлення.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ МАРКЕРІВ У ЛІНГВІСТИЦІ

1.1 Витоки поняття «гендер» і міждисциплінарний характер гендерології

Розпочнемо з огляду питання поняття «гендер», «гендерні маркери», «гендерологія» та «гендерна лінгвістика»

Поняття «гендер» в лінгвістичній науці почало використовуватися зовсім не так, як в його вихідному значенні. Слово «гендер» походить з англійської мови і спочатку вживалося для позначення граматичної категорії роду. Однак з часом цей термін перейшов в інші науки, такі як соціальна філософія, соціологія та історія, а також у політичний дискурс. Поняття "гендер" має свої витоки у соціальних науках і виникло як спроба розрізнення між біологічною статевістю та соціокультурною конструкцією гендерної ідентичності. Хоча слово "гендер" спочатку використовувалося в граматиці для позначення різниці між родами слів, з часом воно стало використовуватися для опису соціально-культурних аспектів чоловічості та жіночості. Відтак, виникло розуміння гендеру як соціально сконструйованого явища, яке включає у себе уявлення, ролі та очікування, пов'язані зі статевою ідентичністю. Сучасна соціальна наука розрізняє два поняття: «стать» і «гендер». Спочатку термін «стать» використовувався для опису анатомо-фізіологічних особливостей людини, які визначали її як чоловіка або жінку. Проте з розвитком наукових досліджень стало зрозуміло, що біологічні відмінності між чоловіками і жінками менш значущі, ніж раніше вважалося. Сьогодні відомо, що основна біологічна відмінність між статями полягає в їхній ролі у репродукції. У лінгвістиці термін «гендер» з'явився трохи

пізніше як соціальне поняття, коли гендерні дослідження стали міждисциплінарним напрямком. Використання терміну «гендер» у лінгвістиці не виключає його традиційного значення, проте воно використовується для опису соціальних ролей, пов'язаних із статтю людини. Отже, гендер (або соціо-культурна стать людини) визначає соціальні можливості кожної статі в суспільстві, такі як освіта, професійна діяльність, доступ до влади, сімейні ролі та репродуктивна поведінка. Використання терміну «гендер» відображає соціально-рольовий статус людини, зумовлений її статтю.

Дослідження гендерних маркерів у лінгвістиці ґрунтується на теоретичних засадах, що вивчають способи, якими мова відображає соціальні конструкції статі та статеву ідентичність. Ця галузь досліджень привертає увагу вчених через її важливість для розуміння взаємодії між мовою, культурою і соціальними уявленнями про гендер. Однією з основних теорій у дослідженні гендерних маркерів є соціокультурний підхід, який розглядає мову як відображення соціальних норм і цінностей, пов'язаних із гендерною ідентичністю. Цей підхід досліджує, які слова, звороти, морфеми та граматичні конструкції використовуються для вираження чоловічої та жіночої статі, а також як ці елементи впливають на сприйняття та конструювання гендерних ролей у суспільстві. Іншою важливою теорією є феміністичний лінгвістичний аналіз, який акцентує увагу на виявленні та аналізі стереотипних а також упереджених використаннях мовних засобів, які відображають гендерні нерівності у суспільстві. Цей підхід розглядає, як мовлення може відтворювати та підтримувати дискримінаційні практики, а також як можна змінити мовні стереотипи для сприяння більшій гендерній рівності. Крім того, важливим аспектом у дослідженні гендерних маркерів є аналіз мовленнєвих стратегій та просодичних ознак (характеристика голосу, темпу, тембру, висоти, гучності, наголошень та акцентності мовлення), які використовуються для підсилення чи приховування гендерних атрибутів у мові. Наприклад, вивчення використання інтонації, темпу мовлення та інших акустичних особливостей може розкрити стереотипні уявлення про те, як мають говорити чоловіки та жінки.

Гендерологія, як міждисциплінарна галузь, почала формуватися в середині 20 століття як відповідь на потребу в комплексному аналізі гендерних питань у соціальних науках. Ця галузь поєднує методологічні підходи та концепції з таких дисциплін, як соціологія, психологія, антропологія, літературознавство, політичні науки та інші, для вивчення гендерних нерівностей, ролей та ідентичностей у суспільстві. Гендерологія є міждисциплінарною наукою, оскільки вона поєднує елементи з різних наукових галузей для розуміння гендерної динаміки в суспільстві. Ця наука не тільки вивчає взаємодію між статями, але й розглядає, як гендер взаємодіє з іншими факторами, такими як клас, раса, етнічність і сексуальна орієнтація. Міждисциплінарність гендерології дозволяє глибше розуміти складні аспекти соціальної конструкції гендеру та використовувати різні методології та підходи для вивчення цього явища в різних культурних і соціальних контекстах. Наприклад, соціологічний підхід дозволяє досліджувати соціальні конструкції гендеру та їх вплив на поведінку та статус у суспільстві. Психологічний аналіз може вивчати внутрішні переконання та ідентифікацію особистості з певною гендерною групою. Антропологічний підхід дозволяє розуміти культурні та історичні варіації гендерних практик та ролей у різних суспільствах. Такий підхід дозволяє глибше розуміти гендерні динаміки у сучасному світі та використовувати ці знання для сприяння більшому рівню гендерної рівності та соціальної справедливості. Вивчення гендеру з міждисциплінарної перспективи надає можливість досягнення глибоких структурних та культурних факторів, що впливають на формування гендерних ідентичностей та ролей у суспільстві.

Гендерна лінгвістика - це міждисциплінарна галузь, яка вивчає взаємодію між мовою та гендерною ідентичністю. Вона досліджує, як наші мовні моделі відображають та формують гендерні уявлення та стереотипи у суспільстві. У контексті перекладу важливо усвідомлювати, що гендерні конструкції в одній мові можуть не мати точного еквівалента в іншій. Перекладачі повинні шукати способи адекватно передавати гендерні маркери, щоб зберігати точність та сенс оригінального тексту.

Загалом, дослідження гендерних маркерів у лінгвістиці спрямовані на розкриття складних взаємозв'язків між мовою, культурою та гендерною ідентичністю, а також на виявлення шляхів виправлення мовних стереотипів та сприяння більшому рівню гендерної рівності у суспільстві.

1.2 Дослідження гендерних маркерів у літературознавці

Дослідження гендерних маркерів у літературознавстві є важливим аспектом аналізу текстів з гендерної перспективи. Гендерні маркери - це елементи тексту, які вказують на гендерну ідентичність персонажів, виражають гендерні стереотипи та норми, а також відображають соціокультурні уявлення про чоловіків та жінок у конкретному суспільстві. У корейській літературі гендерні маркери часто виявляються через використання мовних засобів, таких як граматичні форми, лексичні одиниці та образні вирази. Наприклад, в корейській мові існує вживання різних звертань для чоловіків і жінок, які відображають різницю в соціальному статусі та гендерних ролях. Так, для чоловіків можуть використовуватися звертання «남자» (чоловік), «그» (він), «오빠» (старший брат для дівчат), «형» (старший брат для хлопців), «아버지» (батько), «할아버지» (дідусь), тоді як для жінок – «여자» (жінка), «그녀» (вона), «누나» (старша сестра для хлопців), «언니» (старша сестра для дівчат), «어머니» (мати), «이모» (тітка по материній лінії) і т.д. Ці звертання можуть відображати не лише гендерну ідентичність, але й відношення між персонажами, їхню взаємодію та соціокультурний контекст. Крім того, у корейській літературі можна спостерігати використання стереотипних образів та ролей для чоловіків і жінок. Наприклад, у традиційних корейських казках часто зустрічаються образи сильних і мужніх чоловіків, які виступають як герої, та ніжних і відданих жінок, які потребують захисту та допомоги. Ці образи відображають гендерні стереотипи та ідеали, що існують у корейському суспільстві. Референсами цих стереотипних образів може слугувати корейська казка «Содон і принцеса Сонхва»

(소동과 송화 공주) – корейська казка, що розповідає історію кохання. Содон – молодий, сміливий чоловік з невеличкого села, що був відомий своєю добротою та чесністю. Отож, одного разу, він врятував принцесу Сонхва – красиву, тендітну жінку; від нападу злого чаклуна. Спасінням принцеси, Содон заробив собі її вдячність та визнання.

У сучасній корейській літературі також можна спостерігати зміни в уявленнях про гендер та гендерні ролі. З'являються тексти, що висвітлюють гендерну ідентичність, сексуальність та різноманіття, виходячи за межі традиційних стереотипів. Автори використовують різні мовні засоби та прийоми, щоб підкреслити складність гендерних відносин у сучасному корейському суспільстві.

Резонансний стислий роман колишньої сценаристки Чо Нам Джу під назвою «Кім Джийон, що народилася в 1982 році» (82 년생 김지영) описує життя звичайної жінки та сексизм, поширений у переважно чоловічому суспільстві. Роман Чо став символом солідарності для південнокорейських жінок. Зокрема, у відомій справі активістського руху #MeToo (#MeToo — це соціальний рух і кампанія з підвищення обізнаності проти сексуального насильства, сексуальних домагань і культури згвалтувань, у рамках якої люди оприлюднюють свій досвід сексуального насильства чи сексуальних домагань.) молодший прокурор Со Жи Хьон посилався на «Кім Джийон, 1982 року народження" під час телеінтерв'ю, звинувачуючи свого начальника в сексуальних домаганнях. Жінки-знаменитості, які підтримали роман, зіткнулися з негативною реакцією, а чоловіки-шанувальники жіночої поп-групи Red Velvet (відома кпоп група нашого часу) навіть спалили фотографії та альбоми співачки Ірен після того, як вона згадала, що читала його. Книга викликала законодавчі дії проти гендерної дискримінації. Чотири роки після першого виходу «Кім Чжийон, що народилася в 1982 році» було перекладено англійською мовою. Хоча Чо зосереджується на культурі Південної Кореї, нормалізація насильства та домагань, зображених у книзі, резонує з аудиторією в усьому світі. Чо розповідає, що спочатку вона включила в рукопис епізоди домашнього насильства та насильства на побаченнях, а також аборти, але пізніше видалила їх, щоб не відштовхнути читачів-

чоловіків. Вона висловлює розчарування з приводу тривалої негативної реакції з боку деяких чоловіків, незважаючи на її зусилля сприяти порозумінню через свій роман. Видання роману також можна знайти на полицях українських бібліотек, що свідчить про широку популяризацію роботи та актуальність теми.

1.3 Дослідження гендерних маркерів у перекладознавстві

Дослідження гендерних маркерів у перекладознавстві, особливо в контексті корейського перекладу, є важливою галуззю, яка вивчає вплив гендерних аспектів на переклад та інтерпретацію текстів. Гендерні маркери в перекладі виявляються через використання мовних засобів, культурних відтінків та соціальних контекстів, що впливають на спосіб сприйняття тексту та його реценцію в іншій культурі. У корейському перекладознавстві гендерні маркери можуть виявлятися через переклад певних мовних одиниць, таких як займенники, звертання, іменники та дієслова, які вказують на гендерну ідентичність персонажів. Наприклад, у корейській мові існують різні форми звертань для чоловіків і жінок, які можуть бути важливим аспектом в перекладі. Перекладач повинен урахувати соціокультурні нюанси та стереотипи, які притаманні конкретній культурі, і відтворювати їх у перекладі, щоб зберегти аутентичність та сприйняття тексту. Але при цьому дослідивши слова, що вказують саме на гендерну ідентичність, ми можемо бачити наступну картину, що в корейській мові практично стерті рамки гендерної відмінності в контексті професій, дієслів та багатьох іменників. Так розповсюджені професії як, наприклад, «викладач» 선생님, «поліцейський» 경찰, «продавець» 판매자, «адвокат» 변호사, тощо, не мають чіткого розмежування гендеру чи статі відносно професій. При цьому, порівнюючи з українською мовою, ми можемо додати певні фемінітиви до професій, аби вказати на жіночу стать професії (напр. «викладачка», «адвокатша», «продавчиня», «поліцейська або поліціантка» тощо). В корейській ж мові цими «фемінітивами»

можуть виступати лише гендерні маркери статі (여자 (жінка), 여 (жіночий рід), 남자 (чоловік), 남 (чоловічий рід), 그 (він), 그녀 (вона)) чи ім'я.

Крім того, у корейському перекладі можна спостерігати вплив гендерних ролей та стереотипів на інтерпретацію текстів. Наприклад, перекладач може вибрати певні еквіваленти для персонажів залежно від їхньої гендерної ідентичності (왕자, 공주, 왕, 여왕) та ролі в тексті, що може вплинути на сприйняття та розуміння тексту в іншій культурі.

Також не варто забувати, що проблема перекладу гендерних маркерів з корейської мови на українську виникає через різницю у використанні гендерних форм та концепцій в обох мовах. У корейській мові існують специфічні граматичні конструкції та лексичні засоби, що вказують на гендерну приналежність особи (суфікси 남, 씨, займенники 그, 그녀 та ввічливі форми 입니다, 습니다). Українська мова, з іншого боку, не має такої виразної розрізненості у гендерних формах, особливо на граматичному рівні. Традиційно, українська мова використовує загальні форми для звертання до чоловіків і жінок, з деякими винятками, які обмежені вживанням у певних контекстах. Тому перекладачі стикаються з викликом вибору належного перекладу гендерних маркерів з корейської мови на українську, з урахуванням особливостей кожної мови та культурних контекстів. Одна з основних проблем полягає в тому, що перекладачам доводиться вирішувати, чи передавати гендерні маркери в українському перекладі, якщо вони не є обов'язковими або не відтворюються вихідним текстом. Це може вплинути на зміст та сприйняття тексту українським читачем, особливо якщо він не має контексту, щоб зрозуміти значення гендерних маркерів. Також може виникнути ситуація, коли перекладачі використовують стандартні гендерно-нейтральні форми в українському перекладі, що може призвести до втрати нюансів та специфічного виразного змісту, притаманного вихідному тексту на корейській мові. Для вирішення цієї проблеми перекладачі повинні проводити докладний аналіз гендерних маркерів у вихідному тексті, а також враховувати особливості цільової мови та культурного контексту.

Важливо зберегти автентичність тексту та передати його смислові та емоційні аспекти, з урахуванням гендерних нюансів. Крім того, можливе використання пояснювальних коментарів чи додаткових пояснень у перекладі для кращого розуміння гендерних маркерів українським читачем.

ВИСНОВОК ДО 1 РОЗДІЛУ

Перший розділ пропонує вдосконалений огляд понять «гендер», «гендерні маркери», «гендерологія» та «гендерна лінгвістика». Він вказує на те, що термін "гендер" спочатку вживався для позначення граматичної категорії роду, але згодом перейшов у соціальні науки та політичний дискурс. Гендер визначає соціально-культурні аспекти чоловічості та жіночості та став важливим аспектом аналізу гендерних нерівностей у суспільстві. Дослідження гендерних маркерів у лінгвістиці базується на соціокультурному та феміністичному аналізах, що дозволяють вивчити способи, якими мова відображає та утверджує гендерні стереотипи та нерівності. Гендерологія, як міждисциплінарна галузь, об'єднує різні наукові дисципліни для аналізу гендерних питань у суспільстві та допомагає розкрити їхню складність та вплив на різні аспекти життя. Гендерна лінгвістика вивчає взаємодію між мовою та гендерною ідентичністю, а також виявляє способи подолання гендерних стереотипів у мовленні. Даний розділ розкриває значення та важливість вивчення гендерних аспектів як у лінгвістиці, так і в інших соціальних науках, та сприяє більшому розумінню та просуванню гендерної рівності у суспільстві. У розділі було розглянуто важливі аспекти аналізу текстів з гендерної перспективи, зокрема в контексті корейської літератури. Гендерні маркери, такі як мовні засоби та стереотипні образи, розкривають соціокультурні уявлення про чоловіків та жінок у суспільстві. Ми виявили, що у корейській літературі ці маркери проявляються через використання мовних форм, звертань та образних виразів, а також через відображення гендерних стереотипів у текстах. Традиційні образи сильних і мужніх чоловіків та ніжних і відданих жінок спостерігаються у корейських казках і сучасній літературі. Проте, в

сучасних творах можна також відзначити зміни в уявленнях про гендер та гендерні ролі. Особливу увагу заслуговує резонансний роман "Кім Джийон, що народилася в 1982 році", який став символом солідарності для південнокорейських жінок. Авторка Чо Нам Джу змістом роману відкриває проблему сексизму та насильства у суспільстві, спираючись на реальні події та персональний досвід. Роман викликав не лише широку реакцію у Південній Кореї, але й знайшов визнання у світовому співтоваристві. Негативна реакція чоловіків на книгу підкреслює необхідність подальшого обговорення гендерних проблем у суспільстві та просування гендерної рівності. Таким чином, дослідження гендерних маркерів у корейській літературі розкриває складні аспекти гендерних відносин та ролей у сучасному суспільстві. Романи та тексти відображають не лише традиційні стереотипи, але й відбивають сучасні тенденції у розумінні гендерної ідентичності та сексуальності. Розділ відкриває широкий спектр аспектів, що стосуються вивчення впливу гендерних аспектів на процес перекладу та інтерпретацію текстів, зокрема в контексті корейської мови та культури. Гендерні маркери в перекладі виявляються через мовні засоби, культурні нюанси та соціальні контексти, що впливають на сприйняття тексту та його реценцію у різних культурах. У корейському перекладознавстві гендерні маркери виявляються через переклад певних мовних одиниць, які вказують на гендерну ідентичність персонажів. Наприклад, різні форми звертань для чоловіків і жінок мають важливе значення в перекладі. Однак в корейській мові стерті рамки гендерної відмінності в контексті професій та дієслів, що відрізняється від деяких інших мов, де застосовуються фемінітиви для позначення жіночої статі професій. Гендерні ролі та стереотипи також впливають на інтерпретацію текстів і вибір еквівалентів у перекладі. Перекладачі повинні ураховувати соціокультурні нюанси та стереотипи, що притаманні кожній культурі, для збереження аутентичності та сприйняття тексту. Зростаючий інтерес до гендерної проблематики в сучасному корейському перекладознавстві свідчить про необхідність подальших досліджень у цій галузі. Дослідження гендерних маркерів у перекладознавстві сприяють кращому розумінню гендерних відносин та їхнього впливу на мовний образ та інтерпретацію текстів у різних культурних контекстах. Такий аналітичний підхід дозволяє розкрити

складність гендерних аспектів у процесі перекладу та сприяє розвитку методів перекладу з урахуванням гендерних аспектів.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ГЕНДЕРНИХ МАРКЕРІВ У ПЕРЕКЛАДАХ ОФІЦІЙНИХ ПРОМОВ З КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ

2.1 Відтворення гендерних маркерів у перекладах офіційних промов

В Кореї офіційно-ділові промови є важливою складовою комунікації в різних сферах життя, включаючи політику, бізнес, освіту та інші галузі. Ці промови мають свою класифікацію, особливості та розподіл, що визначаються контекстом, метою та аудиторією.

Офіційно-ділові промови можна класифікувати за такими критеріями:

- Політичні промови: Включають промови президента, урядовців, депутатів та інших політичних діячів.
- Бізнес-промови: Це промови від керівників компаній, менеджерів, а також виступи на конференціях та зустрічах з партнерами.
- Академічні промови: Такі промови відбуваються на наукових конференціях, симпозіумах та інших освітніх заходах.

Особливості офіційно-ділових промов:

- Формальність: Промови в Кореї мають вищий рівень формальності, що відображається використанням вишуканих мовних засобів та відповідних термінів.
- Протокольність: Важливо дотримуватися протоколу під час виступу, зокрема вказувати належність, використовувати відповідні вирази поваги та звертання до аудиторії.
- Чіткість та лаконічність: Промови мають бути чіткими та лаконічними, без зайвого повторення інформації.

Розподіл промов за сферами:

- Політичні промови зазвичай мають на меті висловлення публічної політики, заклики до дій або презентацію досягнень уряду.

- Бізнес-промови спрямовані на представлення компанії, розповідь про стратегічні плани або рекламування продуктів і послуг.

- Академічні промови зазвичай мають на меті представлення наукових досліджень, ділових ідей або обговорення актуальних проблем у своїй галузі.

Офіційно-ділові промови в Кореї відіграють важливу роль у формуванні громадської думки, встановленні стосунків між різними суб'єктами та сприяють розвитку різних сфер життя. Вони вимагають від виступаючих великої вправності в мові та вміння відповідати на вимоги аудиторії та контексту, в якому вони виступають. Тому відтворення гендерних маркерів у перекладах корейських офіційних промов є складною та цікавою проблемою, яка відображає взаємодію між мовними, культурними та соціальними аспектами. Офіційні промови часто відіграють ключову роль у формуванні та утвердженні гендерних стереотипів і ролей у суспільстві, тому їх переклад має велике значення для розуміння гендерних динамік та норм у різних культурах.

Тож давайте розглянемо уривок декларації до президента Кореї – Мун Дже Ін, щодо рівня заробітних плат для жінок та чоловіків:

«문재인 대통령님. 페미니스트 대통령이라는 선언 대단히 감명 깊었습니다.

하지만 문재인 정부 집권 3 년차인 2019 년에도 여성들이 체감하는 실제 삶은 전 정권들과 비교하여 큰 차이가 없습니다. 대한민국은 여전히 노동시장에서 여성들을 공공연하게 차별하고 배제하며, OECD 가입국 성별 임금격차 부동의 1 위의 불명예를 자랑하고 있는 초대형 젠더갭 국가이기 때문입니다. 이처럼 여성노동자에게

동일노동 동일임금은 성립하지 못합니다. 또한 여남고용평등법 또한 유명무실합니다. 대통령님께서 이 처참한 현실을 변화시키려 노력하시는 것을 잘 알고 있지만 이번 서울 메트로가 남성만을 채용하기 위해 고득점 여성을 과락시킨 채용성차별 범죄에 한 명의 취준생으로서 큰 충격을 받아 대한민국 모든 여성을 위한 국민청원을 올립니다. 여성을 채용하지 않으려 고의적인 과락, 성별 분리 채용, 면접점수 조작과 커트라인 차등, 특별 가점을 주어 여성지원자를 탈락시킨 공기업 및 민간기업이 고작 적발된 몇몇 뿐이라 생각되지않습니다.»

Переклад : «Президент Мун Чже Ин. Мене дуже вразило те, що він був президентом-феміністом. Однак навіть у 2019 році, третьому році правління Мун Чже Іна, немає суттєвої різниці в реальному житті жінок порівняно з попередніми адміністраціями. Це пояснюється тим, що Корея є країною з дуже великим гендерним розривом, яка все ще відкрито дискримінує та виключає жінок з ринку праці, і може похвалитися ганьбою того, що є беззаперечним номером один у розриві в оплаті праці за статтю серед країн-членів ОЕСР. Таким чином рівна оплата за рівну працю не може бути досягнута для робітниць. Крім того, Закон про рівні можливості працевлаштування для чоловіків і жінок також є неефективним. Я дуже добре знаю, що президент намагається змінити цю жалюгідну реальність, але, як шукач роботи, я глибоко шокований злочином Сеульського метрополітену щодо гендерної дискримінації при прийомі на роботу, коли він пропускав жінок з високими балами, щоб найняти лише чоловіків, тому я подаю національну петицію для всіх жінок Кореї. Я не думаю, що це єдині державні та приватні компанії, які були спіймані за те, що вони навмисно не приймали на роботу жінок, приймали на роботу окремо за статтю, маніпулювали результатами співбесід, диференціювали граничні бали та виставляли спеціальні додаткові бали для відсіювання жінок-претендентів.»

Опрацювавши уривок, наші попередні дослідження підтверджуються, оскільки немає чітких слів, які б вказували на гендерну приналежність тому чи іншому слову,

все виражається завдяки додаванню статевих маркерів 여 та 남. «성» виступає позначкою статі (англ. sex), 여 – позначка жіночої статі, 남 – позначка чоловічої статі. Розглянемо конкретні приклади взяті з нашого уривку петиції до президента :

«여성들» жінки (들 – множина)

«여성노동자» робітниця (여성 – жінка, 노동자 – працівник)

«여남» жінка та чоловік (여 – позначка жіночої статі, 남 – позначка чоловічої статі)

«남성» чоловік

«여성지원자» жінка – претендент (여성 – жінка, 지원자 – кандидат, претендент)

Також звернімо увагу, що вся петиція написана в офіційно – діловому стилі 존댓말, котрий характерний своїми закінченнями ㅂ니다 / 습니다 (мніда/ симніда).

У корейських офіційних промовах ми можемо спостерігати використання різних мовних засобів для вираження гендерних аспектів, таких як займенники, звертання та іменники, які можуть мати різні відтінки залежно від гендерної ідентичності та соціального статусу мовців. Перекладачі повинні враховувати ці мовні особливості та їхній вплив на сприйняття тексту в іншій культурі. Наприклад, у корейській мові існують різні форми звертань для чоловіків і жінок, які відображають гендерні ролі та відносини в суспільстві, такі як 형님 «старший брат» (використовується для старшого чоловічого члена родини або особи, яка має вищий статус), 아저씨 «дядько» (використовується для чоловіків середнього віку), 아줌마 «тітонька» (використовується для жінки середнього віку), 누나 «старша сестра» (використовується для старшого жіночого члена родини або особи, яка має вищий статус) та вищеперераховані в нашій роботі слова. Перекладачі повинні зберігати ці гендерні відтінки в перекладі, щоб відтворити аутентичність та емоційну забарвленість промов.

Крім того, важливим аспектом відтворення гендерних маркерів у перекладах корейських офіційних промов є урахування соціокультурного контексту та стереотипів, які притаманні конкретній культурі. Наприклад, у корейському суспільстві можуть існувати певні очікування щодо гендерних ролей та стилів комунікації, які можуть впливати на вибір мовних засобів у промові та їх переклад. Тобто якщо взяти до уваги, що загалом у світі є усталена думка про те, що жінки – слабка стать, ніжна, тендітна; чоловіки – сильні, мужні, тощо; тож закономірно, що особам жіночої статі інформацію можуть подавати у відмінному форматі ніж чоловікам. Дивлячись з різних точок зору, жінці та чоловіку інформацію подають або м'яко, або навпаки грубо, оскільки слабкість людини можна сприйняти як привід говорити м'якше, так і привід втоптати людину. Навіть звертаючись до звичних описових слів, ми бачимо, що для чоловіків слово « гарний» відмінне від жіночого, для чоловіків ми використовуємо *잘생기다*, а для жінок *아름답다*. Прагнення показати нерівність статусу між чоловіком та жінкою досі є актуальною темою.

У сучасному світі дослідження гендерних маркерів у перекладах корейських офіційних промов відіграють важливу роль у розумінні гендерних динамік та норм у різних культурних контекстах. Ці дослідження сприяють розвитку та вдосконаленню методів перекладу з урахуванням гендерних аспектів та сприяють підвищенню свідомості про гендерні питання в сучасному перекладознавстві.

2.2 Порівняння вживання гендерних маркетів в українських та корейських офіційно-ділових промовах

Порівняльний аналіз вживання гендерних маркерів у українських та корейських офіційно-ділових промовах відображає відмінності у способах вираження гендерних ролей та стереотипів у цих культурах. Гендерні маркери в мовленні відіграють важливу роль у визначенні соціальних ролей та відносин між чоловіками та жінками.

Почнемо з аналізу українських офіційно-ділових промов. Президент України – Володимир Зеленський, зазвичай розпочинає свої офіційні промови з привітань «Дорогі українці!» або «Дорогі українці та українки!» тобто як загальне, так і з гендерним розподілом. Розглянемо ще варіанти :

"Жінок — ні, не підпишу. Що стосується 25 років, якщо всі аргументи буде викладено, на сьогодні я бачу, що їм це потрібно, то з цим погоджуся" (з електронного джерела)

"Це не якась складне питання. Це питання про справедливість. Це не питання до жінок, чоловіків не мобілізаційного віку або дітей. Вони вільні. Це питання закону та справедливості. Якщо ти мобілізаційного віку згідно українського закону - ти маєш бути в Україні. І це факт. І далі ти будеш воювати або не воювати. Ти будеш працювати" (з електронного джерела)

Тобто, оглянувши офіційні заяви та промови президента країни, ми бачимо скоріше чітке розділення на чоловіче та жіноче ніж об'єднання в нейтральну форму. Треба також враховувати контекст промови, дані промови пролунали під час Повномасштабної Війни, тому зрозуміло, за яких причин та обставин президент розділяв чоловіків та жінок, оскільки підіймалась тема мобілізації тощо.

Українська мова має відмінну від корейської систему граматичних гендерних маркерів. Традиційно в українській мові використовуються різні форми звертання для чоловіків та жінок, а також специфічні форми іменників.

Давайте порівняємо базові дієслова в корейській та українській мовах, та як вони змінюються в залежності від гендеру мовця :

Ходити – він ходив – вона ходила – ми/вони ходили

Їсти – він їв – вона їла – ми/вони їли

Говорити – він говорив – вона говорила – ми/вони говорили

Є нюанс, що в українській мові закінчення притаманні жіночому чи чоловічому роду – в , – ла , проявляються лиш в минулому часі, в теперішньому та майбутньому форми лишаються однакові для обох статей.

Тепер ті самі дієслова, але корейською :

걷다 – 그가 걸었어요 – 그녀가 걸었어요 – 우리가/그들이 걸었어요

먹다 – 그가 먹었어요 – 그녀가 먹었어요 – 우리가/그들이 먹었어요

말하다 – 그가 말했어요 – 그녀가 말했어요 – 우리가/그들이 말했어요

Розглядаючи ті самі приклади звичайнісіньких дієслів, в тому самому минулому часі, в якому, як ми оглянули, з’являються закінчення, за якими ми можемо зрозуміти, про стать якої особи йде мова, але в корейській мові у всіх дієсловах стабільно однакові закінчення і єдиними маркерами статі виступають гендерні маркери «그» він, «그녀» вона, «우리» ми, «그들» вони.

Проте в офіційних контекстах як в Україні, так і в Кореї, ця різниця може бути менш помітною, оскільки державні структури та організації намагаються дотримуватися принципу гендерної рівності та уникати дискримінації за статевою ознакою.

Таким чином, офіційно-ділові промови можуть характеризуватися більш нейтральним вживанням гендерних маркерів, щоб уникнути статевої дискримінації та виразити принципи рівності в будь-якій країні та структурі, оскільки рух фемінізму вніс свою лепту роки і роки тому назад і досі жінки борються за свою рівноправність. Оскільки верхівка влади, зірки, журналісти, диктори і так далі – люди, що завжди на виду, тож тримання «обличчя» завжди в пріоритеті, і промови, з якими ці люди виступають, доволі консервативні, обережні, лаконічні на фоні проблем з дискримінацією.

У корейських офіційно – ділових промовах спостерігається більш виразне використання граматичних та лексичних гендерних маркерів, це, певною мірою пов’язане саме з тим, що окрім як гендерних маркерів таких як займенники, іменники, імена тощо; дієслова та прикметники практично ідентичні для всіх статей. Корейська мова має складну систему граматичних засобів для вираження гендерних ролей та

статевих відмінностей. У корейському суспільстві існують чіткі очікування щодо поведінки та мови чоловіків і жінок, які можуть відобразитися у вживанні мовних засобів у промовах, це стосується не лише офіційно – ділових промов, а загалом в корейському суспільстві, великою частиною в масмедіа, можна помітити закономірність, що кореянки спілкуються, використовуючи милий тон, аеуго (нормалізований гендерний виступ, який включає в себе милий прояв прихильності, часто виражений милим голосом, змінами мови, мімікою або жестами). В той час як чоловіки намагаються зробити голос грубішим аби виглядати більш маскулинно. Як ми вже дослідили на прикладі декларації президенту Кореї, в корейській мові існують різні форми звертань, іменників та займенників для чоловіків і жінок, які використовуються в офіційних контекстах для вираження гендерних відмінностей.

Отже, порівняльний аналіз вживання гендерних маркерів у українських та корейських офіційно-ділових промовах вказує на культурні та мовні як схожості, так і відмінності у способах вираження гендерних ролей та стереотипів. Ці відмінності відображають різні підходи до гендерної рівності та сприйняття гендерних норм у різних культурних середовищах.

ВИСНОВОК ДО 2 РОЗДІЛУ

З огляду на наші дослідження в другому розділі, можна зазначити, що дослідження гендерних маркерів у перекладах офіційних промов українською та корейською мовами розкриває важливі аспекти культурного та соціального контексту, які впливають на спосіб вираження гендерних аспектів у мовленні. Українські офіційні промови відзначаються використанням традиційних гендерних ролей та стереотипів, що відображаються у мовленні через вибір певних мовних засобів та форм звертання. З іншого боку, корейські офіційні промови також відображають вплив традиційних гендерних ролей, але також відзначаються широким використанням граматичних та лексичних засобів для вираження гендерних аспектів.

Крім того, важливо відзначити, що офіційні промови є важливим інструментом формування гендерних стереотипів та ролей у суспільстві. У цьому контексті переклад офіційних промов відіграє важливу роль у збереженні або зміні гендерних норм та цінностей у різних культурах. Перекладачам необхідно уважно враховувати соціокультурний контекст та особливості кожної мови, щоб забезпечити адекватне відтворення гендерних аспектів у перекладі.

Дослідження гендерних маркерів у перекладах офіційних промов сприяє розумінню та аналізу гендерних динамік та норм у сучасному суспільстві. Воно також сприяє розвитку та вдосконаленню методів перекладу з урахуванням гендерних аспектів та сприяє підвищенню свідомості про гендерні питання в сучасному перекладознавстві. Це важливий крок у напрямку створення більш рівноправного та різноманітного суспільства, де кожна людина має можливість бути почутою та визнаною, незалежно від її гендерної ідентичності.

У порівняльному аналізі вживання гендерних маркерів у українських та корейських офіційно-ділових промовах виявлено відмінності та схожості у способах вираження гендерних ролей та стереотипів в цих культурах. Українська мова відзначається використанням різних форм звертання та іменників для чоловіків та жінок, а також специфічними граматичними маркерами, що вказують на стать особи. Наприклад, українські дієслова мають відмінні закінчення в минулому часі для чоловіків та жінок. У корейській мові гендерні ролі виражаються за допомогою спеціальних гендерних маркерів та форм звертань, але при цьому більшість дієслів та прикметників залишаються однаковими для обох статей.

Офіційно-ділові промови в обох країнах можуть характеризуватися нейтральним вживанням гендерних маркерів, оскільки державні структури намагаються дотримуватися принципу гендерної рівності та уникати дискримінації. Проте в корейських промовах спостерігається більш виразне використання граматичних та лексичних гендерних маркерів, що пов'язано з чіткими соціокультурними очікуваннями щодо поведінки та мови чоловіків і жінок у корейському суспільстві.

Таким чином, аналіз вживання гендерних маркерів у офіційно-ділових промовах українською та корейською мовами вказує на різноманітність гендерних норм та відмінностей у сприйнятті гендерних ролей у цих культурах. Розуміння цих відмінностей є важливим кроком у підтримці гендерної рівності та розбудові культурного та соціального розвитку у кожній з цих країн.

ВИСНОВКИ

Опрацювавши та проаналізувавши два попередні розділи, можемо зробити висновки, що вживання гендерних маркерів в українських та корейських офіційно-ділових промовах відображає важливі культурні та мовні відмінності та схожості у способах вираження гендерних ролей та стереотипів. Українська мова відзначається використанням традиційних форм звертання та граматичних гендерних маркерів, що відображають соціокультурні уявлення про чоловіків та жінок. У корейській мові спостерігається більш широке використання граматичних та лексичних гендерних маркерів, що відображає багатогранність соціальних очікувань та ролей. Офіційні промови є важливим механізмом формування гендерних стереотипів та ролей у суспільстві, а їх переклад відіграє ключову роль у збереженні або зміні цих норм та цінностей у різних культурах. Аналіз гендерних маркерів у таких промовах допомагає розкрити складні аспекти гендерних відносин та сприяє розвитку методів перекладу з урахуванням гендерних аспектів. Такий аналітичний підхід сприяє розумінню та аналізу гендерних динамік та норм у сучасному суспільстві, що відображається в створенні більш рівноправного та різноманітного суспільства, де кожна людина має можливість бути почутою та визнаною, незалежно від її гендерної ідентичності.

АНОТАНЦІЯ

언어는 언제나 사회적 현상으로 사회의 지속적인 움직임을 반영하는데 민감하게 반응합니다. 지난 세기 초부터 인류의 중요한 과정 중 하나는 페미니즘입니다. 여성과 남성 간의 평등을 위한 노력은 특히 언어의 어휘와 문법적 수준에서 강하게 반영되어 있습니다. 요즘에는 전통적인 것들의 변화가 매우 빨리 일어나고, 이것은 글로벌화와 정보화라는 현상으로 나타나는데 이것은 새로운 생각과 인식 방식으로 표현됩니다. 이러한 변화는 기존의 가치와 사회의 전통을 새롭고 개혁된 것으로 바꾸었으며 이는 새로운 관점과 이해를 가져왔습니다. 성차별과 성평등은 정치적 및 사회적 맥락에서 중요한 위치를 차지할뿐만 아니라 언어학에서 연구 주제로서 큰 관심과 우려를 불러일으킵니다. 이 연구는 다양한 정치적 및 사회적 맥락에서 남성과 여성의 언어적 이미지를 연구하는 것을 목표로 합니다. 사회에서 남성과 여성이 서로 다른 역할과 지위를 가지고 있다는 점부터 시작하여 연구는 이러한 차이가 언어의 다양한 형태에 얼마나 반영되는지를 검토할 것입니다. 특히 한국어는 다양한 예의 표현과 함께 풍부한 어휘를 가지고 있으며 남성이나 여성에게 적합한 표현들이 있습니다. 이러한 구분의 용이성은 때로는 성별을 강조하는 데 활성화되거나 무의식적으로 이어질 수 있으며 이는 성별에 대한 차별로 이어질 수 있습니다. 이러한 문제는 특히 직장과 같은 전통적인 분위기에서 매우 보수적인 한국인들에게 중요합니다. 언어의 사용은 우리가 말하는 사람이나 사람들에 따라 달라질 수 있습니다. 이러한 표현의 차이가 의도적인 언어 조작을 나타내지 않을 수 있지만 그렇다면 이러한 방식으로 언어를 사용하는 것은 사회적 이익과 크게 충돌하는 가치나 결정을 형성할 수 있습니다. 성별과 관련된 언어의 사용이 차별이나 무례함인지 여부를 이해하는 것은 이러한 연설의 번역에 종사하는 사람에게 필요합니다. 이것만으로도 이 문제에 대한 연구가 매우 중요한 실용적 의미를 가지고 있음을 알 수 있습니다.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Вісник Дніпропетровського Університету Економіки та права імені Альфреда Нобеля: Філологічні науки. (2011). (1(1)). Дніпро.

Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах: Мовознавство. Перекладознавство. (2018). (37). Київ.

Космеда, Т. А. (Ред.). (2014). *Гендерна лінгвістика в Україні: Історія, теоретичні засади, дис-курсивна практика.* Дрогобич: Коло.

Нікітіна, А.В. (2007). Просодичні засоби професійного мовлення в педагогічному дискурсі. *Збірник наукових праць "Педагогічні науки"*, 46, 314-318.

Топчий, Л. (2020). Гендерна проблематика у мовознавстві. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*, 47, 103-110.

Ходжаева, Н., & Губаева, Х. (2020). Issues on translation of character speech (on the example of korean-uzbek literature). *Міжнародний журнал мистецтва слова*, 3(4).

Han, H. (2006). *Gender Discrimination in the Korean Language. The Society for Gender.* South Korea.

Khodjayeva, N. (2021). The issues of stylistics on translation of historical costumes. *Asian journal of multidimensional research*, 10(4), 534-543.

Kim, H., & Kang, B. (2011). Proceedings of the 16th Conference of Pan-Pacific Association of Applied Linguistics. *Gender and Usage of Discourse Markers in Spoken Korean*, p. 30-31.

Moser, C. (1993). *Gender Planning and Development: Theory, Practice, and Training.* London, UK: Routledge.

Електронні джерела

https://en.m.wikipedia.org/wiki/Kim_Ji-young,_Born_1982

https://en.m.wikipedia.org/wiki/MeToo_movement

<https://amp.theguardian.com/books/2020/apr/23/south-korea-female-writers-rise-up-cho-nam-joo>

[https://www.birmingham.ac.uk/documents/college-artslaw/cels/essays/sociolinguistics/robertson2013\(differencesbetweenmenandwomeninkoreanconversation\).pdf](https://www.birmingham.ac.uk/documents/college-artslaw/cels/essays/sociolinguistics/robertson2013(differencesbetweenmenandwomeninkoreanconversation).pdf)

<http://webarchives.pa.go.kr/19th/www.president.go.kr/petitions/583277>

<https://www.e-epih.org/journal/view.php?doi=10.4178/epih.e2021023>

<https://korean.dict.naver.com/koendict/#/main>

<https://www.president.gov.ua/news/u-cher-vni-mozhe-pochatisya-shlyah-dospavedlivogo-miru-zver-90605>

<https://www.unian.ua/war/mobilizaciya-v-ukrajini-zelenskiy-poyasniv-chomu-ukrajini-nevistachaye-lyudey-novini-vtorgnennya-rosiji-v-ukrajinu-amp-12514740.html>